

Nota van beantwoording Zienswijzen ontwerp-Beheerplan 2018-2024 (wordt Beheerplan 2019-2025 bij de definitieve vaststelling) N2000-gebied Kolland en Overlangbroek

Er zijn zeven zienswijzen ontvangen op het ontwerp-Beheerplan Kolland en Overlangbroek. De reacties op de zienswijzen worden hieronder afzonderlijk besproken.

Dit Natura 2000-gebied is ook onderdeel van het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Het PAS en het beheerplan lopen ieder hun eigen juridische spoor. Op 1 juli 2015 is het PAS voor dit gebied in werking getreden. In de gebiedsanalyse in het kader van het PAS zijn de herstelmaatregelen vastgesteld en de uitvoering van deze maatregelen is al gedeeltelijk in gang gezet. Het PAS inclusief de gebiedsanalyses zijn voorbereid conform de uniforme openbare voorbereidingsprocedure uit de afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht en hebben ter inzage gelegen. Gedurende deze periode konden hierover zienswijzen worden ingediend. Het PAS en de gebiedsanalyse zijn vervolgens vastgesteld. Wijzigingen die daarna nog hebben plaats gevonden, betreffen de aanpassingen op basis van de nieuwste inzichten van AERIUS, een verfijndere bepaling van de verschillende waterpeilen en voortschrijdend inzicht met betrekking tot het beheer van het essenhakhout door de essentaksterfte. De inhoud hiervan is overgenomen in het ontwerp-Beheerplan 2018-2024 N2000-gebied Kolland en Overlangbroek. Zienswijzen die betrekking hebben op deze aspecten kunnen dan ook niet leiden tot aanpassing van deze onderdelen van het ontwerp-Beheerplan.

Op zienswijzen die betrekking hebben op onderdelen van de reeds vastgestelde gebiedsanalyse en al in de inspraak zijn geweest, is daarom niet meer ingegaan.

Zienswijze 1.

1a. Met grote verbazing heb ik de stukken gelezen over het perceel achter mijn grond betreffende natuur 2000. In deze stukken komt naar voren dat ik een stuk van mijn grond moet laten "vernatten" om het waterstand te verhogen op jullie perceel aangrenzend aan mijn perceel. Mijn bezwaar hier tegen is dat jullie zolang ik eigenaar ben van mijn grond nog nooit iets aan dit bos hebben gedaan (onderhoud, kappen, sloten ophalen helemaal niets). Nu willen jullie op mijn grond de sloot dicht maken met 2 sluizen daarin. Waarom niet op jullie eigen grond? Waarom geen normaal onderhoud aan dit bos met de midden sloot?

Reactie

Het betreft hier de noordzijde van het Westelijk bosje van Oud Kolland. Het eigendom van de genoemde sloot is, zoals gebruikelijk, verdeeld tussen de beide aanliggende eigenaren: de betreffende agrariër en de eigenaar van het bosje: Staatsbosbeheer. Het toekomstige waterpeil in deze sloot wordt natuurpeil, te reguleren door een stuw. Daarnaast komt aan de noordoost zijde een dam.

Als de grond noodzakelijk is voor de uitvoering voor de maatregelen of de grond is door vernatting niet meer geschikt voor landbouwkundig gebruik zal inspreker door de provincie worden benaderd over de wijze waarop de maatregel zal worden uitgevoerd. Eventuele vernattingsschade wordt bij voorkeur minnelijk en vooraf (privaatrechtelijk) geregeld. De gesprekken hierover lopen op dit moment al. Als uiterste middel wordt onvrijwillige vernatting opgelegd op grond van de gedoogplicht Wet natuurbescherming (art. 2.6). Na de definitieve vaststelling van het peilbesluit kan achteraf natschade worden geclaimd. Als er sprake is van gevolgschade door de ingestelde waterpeilen die niet onder het normaal maatschappelijk risico valt, en waarvoor niet anderszins wordt gecompenseerd of niet of niet voldoende is verzekerd, kan, op grond van artikel 7.14 van de Waterwet, een verzoek om nadeelcompensatie worden ingediend bij het waterschap.

1b. Onze mening is gewoon zoals elke boer hier in de omgeving ernaar kijkt is gebruik het boerenverstand ipv alle dure oplossingen die jullie aandragen.

Reactie.

In het hele Natura 2000-gebied is peilopzet in de natuurpercelen een belangrijke maatregel om het hydrologisch herstel mogelijk te maken. Dankzij deze herstelmaatregel wordt de natuur hersteld en blijft economische ontwikkeling in de omgeving mogelijk. Door peilopzet in de natuurkavels en de aanleg van oppervlakkige greppels in de bospercelen wordt regenwater afgevoerd en wordt een toename van de instroom van kwelwater van de heuvelrug en de rivier mogelijk gemaakt. Het gehele gebied kenmerkt zich door een verwevenheid van natuur- en landbouwpercelen, die een (aanzienlijk) verschillend peil nodig hebben. Het reguleren van deze peilen moet plaatsvinden met verschillende aan- en afvoersloten. "Eenvoudige" oplossingen zijn hier niet voor.

1c. Overleggen is toch wel het minste wat wij mogen verwachten in deze?

Reactie

Plannen doorlopen voorbereidingsprocedures waarop belanghebbenden hun zienswijzen kunnen geven. Ook is er een informatieavond gehouden op 28 maart 2018. Als maatregelen consequenties hebben voor belanghebbenden, zal er altijd in overleg worden getreden.

Zienswijze 2.

2a. Bij deze willen wij een bezwaarschrift indienen tegen het beheer en uitvoeringsplan Kolland en Oud-Kolland. En dan vooral de peilverhoging van de westelijke sloot van Oud Kolland. Wij grenzen hier met ons veehouderijbedrijf tegen aan. De sloot waar het over gaat is voor ons erg belangrijk voor de afvoer van +/- 25 ha land. De afvoer gaat over regen, maar ook vooral over het water dat onder de dijk door komt. Aangezien ons bedrijf zich voor de stuw bevindt, hebben we zowel in de zomer als in de winter last van kwelwater. Dus u begrijpt wel dat als dit plan doorgaat, er een aanzienlijke schadeclaim komt doordat +/- 25 ha land natter wordt en we dus later in het voorjaar het land op kunnen. We kunnen hierdoor dus minder goed voer verbouwen voor het vee. Dit zal ook leiden tot minder vee in het land, wat maatschappelijk ongewenst is.

Reactie

Inderdaad gaat de betreffende sloot een natuurpeil krijgen. Dit is een onderdeel van de herstelmaatregelen van het gebied. Zie ook de reactie op zienswijze 1a.

Overigens: in het ontwerp-beheerplan staat op de locaties waar het peil wordt verhoogd, soms een dubbele sloot aangegeven (één met landbouw- en één met natuurpeil). De eigenaren/pachters hebben op alle locaties waar het peil wordt verhoogd, de keuze tussen of peilopzet met natschadecompensatie of de aanleg van een dubbele sloot, waarbij de provincie voor de realisatie van natuur op de tussenliggende grond een subsidie functieverandering verstrekt. Deze keuze zal nadrukkelijker in het beheerplan worden opgenomen.

2b. Verder hebben we grote twijfels bij het nut hiervan. Het bos is dankzij of ondanks onze bedrijfsvoering ontstaan en volgens jullie waardevol, dus wij vragen ons af waarom er iets veranderd zou moeten worden. We weten niet hoe oud het bos is, maar we weten wel dat het waterpeil vroeger lager was. Sinds de bouw van het stuwwalcomplex (halverwege de jaren '60) staat er zomers water in de sloten, dat voor die tijd niet zo was. Toen stonden de sloten droog. Als jullie het peil willen verhogen, zou het dan niet een beter idee kunnen zijn om eerst de greppels in het bos dicht te maken? Dan kunnen we over een aantal jaren het effect hiervan zien, en dan kijken of er aanvullende maatregelen nodig zijn.

Reactie

Het dichtmaken van de greppels is ongewenst. Essentie van het hydrologisch herstel is de aanvoer van (kalkrijk) kwelwater naar de wortelzone van de vegetatie in de bospercelen. Hiervoor moet (oppervlakkig) regenwater juist afgevoerd worden, want dit drukt het kwelwater weg. De ondiepe greppels dienen ervoor om het oppervlakkige regenwater weg te laten stromen.

Zienswijze 3.

Ondergetekenden exploiteren een melkveehouderijbedrijf. De opstallen van ondergetekenden zijn op landgoed Kolland gevestigd en alle door hen in gebruik zijnde agrarische gronden liggen in en in de directe nabijheid van de Natura 2000-gebieden Kolland en Oud Kolland. Markt, wet- en regelgeving en bedrijfseconomie en –techniek vragen een optimale bedrijfsvoering. Voor de exploitatie van hun bedrijf is het dan ook noodzakelijk dat de externe productiefactoren zijnde de verkaveling, de waterhuishouding en de ontsluiting, van deze gronden optimaal op de landbouwkundige functie zijn afgestemd. Ook is het noodzakelijk dat het landbouwkundig gebruik geen beperkingen kent. Vanuit deze invalshoeken is het belang van ondergetekenden bij dit beheerplan erg groot.

Reactie

Met het PAS - waarvan de maatregelen nu zijn toegevoegd aan het totale plan voor het beheer van het Natura 2000-gebied tot instandhouding van de doelen waarvoor het gebied is aangewezen - worden zowel het behoud van de natuurwaarden veiliggesteld als ruimte geboden voor de agrarische bedrijfsvoering. Zonder het PAS en uitvoering van de hydrologische maatregelen zou vergunningverlening niet mogelijk zijn en de agrarische bedrijfsvoering 'op slot' gaan.

3a. Ondergetekenden gingen ervan uit dat zij hun zienswijze aan het College van Gedeputeerde Staten zouden moeten richten maar in de kennisgeving, bekendmaking, moet de zienswijze naar een ambtelijke afdeling van de provincie Utrecht worden verzonden. Volgens ondergetekenden is dit niet juist en moet het College van GS de

geadresseerde zijn. In de vervolprocedure, het instellen van een beroep, kan dit namelijk tot de nodige problemen leiden. Een verheldering op dit punt is gewenst.

Reactie

De zienswijzen kunnen gericht worden aan de "provincie Utrecht". Aan het einde van de terinzagelegging beoordelen Gedeputeerde Staten van Utrecht de ontvangen zienswijzen en stellen de nota van beantwoording of reactienota vast. Vervolgens stellen zij het definitieve beheerplan vast. Daarna kan nog tegen de definitieve versie van het beheerplan in beroep worden gegaan door belanghebbenden die eerder een zienswijze hebben ingediend.

3b. In het voorwoord staat expliciet opgenomen dat met diverse agrariërs het plan is uitgewerkt. Enige bescheidenheid op dit punt is gepast. Ook ondergetekenden hebben in het verre verleden in een klankbordgroep zitting gehad. Zij herkennen de inhoud van dit plan niet zodat de conclusie wordt getrokken dat in de afgelopen jaren een geheel andere beheerplan is opgesteld. Dit is ook logisch omdat het aanwijzingsbesluit voor het onderhavige gebied meerdere malen is gewijzigd. Ondergetekenden maken dan ook bezwaar dat zij en dit geldt ook voor de andere agrariërs in het kader van het definitieve aanwijzingsbesluit geen betrokkenheid bij het opstellen van dit beheerplan hebben gehad en er ook geen samenwerking voor de totstandkoming van dit ontwerpplan is geweest. Ondergetekenden verzoeken u dit dan ook in het voorwoord te schrappen. Overigens geldt dat voor het opstellen van het beheerplan in het kader van het Natura 2000-proces de meest betrokkene organisaties en betrokkenen of hun vertegenwoordigers en dus ook agrariërs gewenst en zelfs noodzakelijk zijn.

Reactie

Het is niet alleen in het belang van de natuur om dit beheerplan uit te voeren, maar ook voor de landbouw, gelet op de stikstofproblematiek. Zoals eerdergenoemd zijn ter voorbereiding van de plannen de wettelijke procedures gevolgd. Ondertussen zijn ter voorbereiding van de noodzakelijke maatregelen van het PAS ondernemers de mogelijk gevolgen ondervinden van de uitvoering al betrokken, vooruitlopend op dit beheerplan waarin het totaalpakket van al eerder vastgestelde PAS-maatregelen nu is samengebracht. We zullen dit in het voorwoord duidelijker aangeven.

3c. Voorts constateren ondergetekenden dat niet binnen drie jaar een vastgesteld beheerplan tot stand is gekomen. Het ontwerpplan is slechts gereed. De vraag is welke gevolgen heeft voor dit Natura 2000.

Reactie

Inderdaad is de totstandkoming van dit beheerplan vertraagd. Dit heeft geen gevolgen voor dit Natura 2000-gebied.

3d. Ondergetekenden gingen ervan uit dat in een beheerplan wordt vastgelegd hoe en wanneer de natuurdoelen voor een gebied gehaald moeten worden. Het beheerplan omvat het totaal waarin alle aspecten zijn benoemd en opgenomen en het stelsel van de verschillende maatregelen afzonderlijk en de onderlinge samenhang. Voor ondergetekenden is het beheerplan van groot belang omdat daarmee de gevolgen voor hun bedrijf in beeld worden gebracht en mogelijk ook oplossingsrichtingen bieden. Met dit plan moeten de (rechts-)gevolgen voor hun bedrijf zichtbaar worden gemaakt en tegelijkertijd geeft dit plan hun rechtsbescherming. Ondergetekenden constateren echter dat het beheerplan op diverse punten onvoldoende concreet is. Het onderhavige plan kent een hoog abstractieniveau en kenmerkt zich op veel onderdelen door de beschouwende schrijfwijze. Wie, wat, wanneer, op welke wijze en binnen welke kaders de maatregelen moeten worden uitgevoerd zijn onvoldoende concreet verwoord. Ook missen ondergetekenden diverse onderdelen. Onder het kopje Oud-Kolland hebben ondergetekenden dat aan de hand van een voorbeeld duidelijk gemaakt.

Reactie

Kolland en Overlangbroek zijn aangewezen voor behoud en uitbreiding van Vochtige alluviale bossen, type c. Zie ook de reactie op 3g. De provincie Utrecht is verantwoordelijk voor de realisatie van de genoemde doelstellingen. De PAS-herstelmaatregelen moeten uitgevoerd zijn in de eerste beheerplanperiode: 2015-2021. Een en ander wordt uitgelegd in het eerste hoofdstuk van het beheerplan. De zin over de periode van de uitvoering van de herstelmaatregelen wordt toegevoegd aan het beheerplan. Zie ook de opmerking aan het begin van deze notitie.

3e. Eerder hebben ondergetekenden bezwaren tegen het feit dat diverse onderdelen zijn of al ter hand zijn genomen zonder dat het beheerplan was vastgesteld. Op geen enkele wijze hebben ondergetekenden kunnen nagaan of dit binnen de kaders van het nog vast te stellen beheerplan is uitgevoerd. Overigens constateren

ondergetekenden dat dit beheerplan dusdanig ruim is geformuleerd dat alles mogelijk is. Een duidelijk en concreet kader wordt gemist terwijl een beheerplan duidelijke kaders aan de uit te voeren werken en werkzaamheden moet geven. Als voorbeeld dient Oud-Kolland. Op geen enkele wijze kunnen ondergetekenden de kaders voor te nemen maatregelen achterhalen.

Reactie

Zoals eerder gememoreerd is halverwege 2015 het PAS vastgesteld om vanaf dat moment de vergunningverlening voor stikstof emitterende bedrijven weer mogelijk te maken, zoals landbouwbedrijven. Voorwaarden was wel dat deze bedrijven bronmaatregelen treffen om stikstofuitstoot te verminderen en anderzijds dat de provincies maatregelen treffen om de natuur in Natura 2000-gebied weerbaarder te maken tegen deze extra vergunde stikstofemissies. In de vastgestelde gebiedsanalyses zijn deze maatregelen opgenomen en in uitvoering gebracht. Immers de uitvoering van deze maatregelen mogen niet te ver achter gaan lopen bij de vergunningverlening.

Zoals gezegd loopt het PAS haar eigen juridische spoor, de vergunningen voor stikstof zijn al op grote schaal verleend en daarom is de tijdige uitvoering van de herstelmaatregelen voor de juridische houdbaarheid daarvan van groot (landbouw)belang. De uitvoering die u constateert vindt in dat kader plaats. Omdat PAS-maatregelen behoren tot het totaalpakket voor de instandhouding van het Natura 2000-gebied – het betreffen feitelijk de noodzakelijke aan stikstof gerelateerde maatregelen - zijn ze nu in het beheerplan samengevoegd met andere (beheer)maatregelen. De uitvoering en planning blijft echter via het PAS lopen.

3f. Een ander voorbeeld hiervan is dat het (essenhakhout-)beheer in het natuurgebied niet duidelijk is. De provincie stelt zich in het onderhavige plan kwetsbaar op omdat zij ook aangeeft dat eerdere adviezen achterhaald zijn dan wel door voortschrijdend inzicht, ervaring en andere inzichten steeds moeten worden herzien of zelfs moet erkennen dat de doelen in het aanwijzingsbesluit niet kunnen worden gerealiseerd. Het beheer van de gebieden is essentieel om doelen te kunnen realiseren. In het beheerplan is niet opgenomen dat een concreet en gedetailleerd plan voor het beheer moet worden opgesteld waarin de activiteiten en de handelingen worden benoemd en wanneer, hoe en door wie dit wordt uitgevoerd. Een dergelijk plan is noodzakelijk zodat derden daarop hun mening en standpunt kunnen geven. Ondergetekenden vinden dan ook beheerplan op dit punt te kort schiet en wenst dat dit alsnog wordt opgenomen.

Reactie

We erkennen/stellen nergens dat de doelen in het aanwijzingsbesluit niet gehaald worden. Inderdaad leunde het herstel van het gebied oorspronkelijk op twee poten: het hydrologisch herstelplan en een consequent hakhoutbeheer, waarvan het afvalhout afgevoerd zou moeten worden om een deel van de stikstofdepositie te compenseren. Echter, door de schimmel die essentaksterfte veroorzaakt is dit tweede onderdeel onder druk komen te staan. Omstreeks 2012 werd duidelijk dat een groot aantal essen in het gebied last hadden van deze schimmel en een aantal al dood waren. Het bleek dat gehakte essen eerder dood gingen. Omdat het kroonvlak zich daardoor slecht sloot, kwamen er veel bramen en brandnetels in de ondergroei, hetgeen ongewenst is. Wat de beste beheervorm is voor essenbossen die lijden onder de essentaksterfte, is nog niet duidelijk. Daarom hebben we het oorspronkelijke beheeradvies (= consequent hakhoutbeheer met afvoer) herzien en de beheerder ook de mogelijkheid geboden het bos op 'enen te zetten' (= één stam overhouden) of dicht te laten groeien. Ingeboet mag worden met andere houtige gewassen. Het behoud en uitbreiding van het aangewezen type bos komt hierdoor niet in gevaar.

3g. Ook missen ondergetekenden in dit plan de concrete doelen welke in deze beheerplanperiode dienen te worden gerealiseerd. De toename in kwaliteit en kwantiteit dient te worden benoemd. Dit wordt gemist en is een essentieel onderdeel van het plan. Ondergetekenden verzoeken u om deze alsnog op te nemen. De reden waarom ondergetekenden dit van belang vinden is dat diverse maatregelen worden genomen waarvan nu onzeker is of de doelen wel worden gehaald of dat dit wel de goede zijn.

Reactie

Zie pagina 5: "Uitgegaan wordt van de instandhoudingsdoelstelling behoud oppervlakte en kwaliteit voor het habitatype voor Kolland en Oud-Kolland en uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit voor Overlangbroek. Er is voor Overlangbroek 15 ha, voor Oud Kolland 13 ha en voor Kolland 24,4 ha vochtig alluviaal bos type C (beek begeleidend bossen) aangewezen. Dit betreffen beek begeleidend essenbossen in beekdalen en kleine rivieren." Het aangewezen type is kwelgebonden bos. De uitbreiding realiseren we door de hoeveelheid

kwelwater in Overlangbroek te laten toenemen, waardoor niet-kwalificerend bos in de toekomst wel kwalificeert. De herstelmaatregelen moeten in de eerste beheerplanperiode 2015-2021 worden uitgevoerd.

3h. In het beheerplan worden diverse onderzoeken benoemd. Een groot aantal dateert van voor 2010. In het beheerplan is gesproken dat de aanwijzingsbesluiten diverse malen zijn herzien en een aanwijzingsbesluit is zelfs door de Raad van State vernietigd. Ondergetekenden hebben nu twijfels of deze onderzoeken en rapporten wel op de goede wijze zijn opgesteld en stellen dat deze zelfs achterhaald zijn omdat ze in de verkeerde context, onder een ander conceptaanwijzingsbesluit, zijn uitgevoerd. Ondergetekenden plaatsen nu vraagtekens bij deze onderzoeken en verzoeken u om deze onderzoeken in het kader van het huidige aanwijzingsbesluit opnieuw uit te voeren. De twijfel is immers of deze bouwstenen wel voor dit aanwijzingsbesluit en beheerplan kunnen worden gebruikt en daardoor de kans ontstaat dat verkeerde maatregelen worden genomen. Ondergetekenden maken bezwaar dat op basis van het voorgaande dit ontwerp te abstract, te summier en niet als kader voor de te nemen maatregelen kan dienen. Ook kan daardoor geen toetsing van de maatregelen plaatsvinden.

Reactie

De belangrijkste basis onder het opstellen van het beheerplan is de wijze waarop het aangewezen bostype wordt behouden. Dit is uitgewerkt in de 'herstelstrategie voor Vochtige alluviale bossen', die opgesteld is door Alterra/WUR. Dit is de (landelijke) herstelstrategie en is opgesteld in 2012. Overigens zijn de meeste geciteerde bronnen - ook oudere - onderzoeken naar de epifytische mosgemeenschap die in dit bostype voorkomt. Er is geen aanleiding te veronderstellen dat deze onderzoeken niet meer relevant zijn.

3i. In de beschrijving van Kolland wordt alleen grasland benoemd terwijl ook maisteelt op Kolland plaatsvindt. Ondergetekenden wensen dat dit ook expliciet in de tekst wordt opgenomen.

Reactie

Inderdaad vindt er op dit moment maisteelt op Kolland plaats. Dit is tijdelijk en bij uitzondering toegestaan door de verpachter, maar de pachtovereenkomst is niet aangepast. In de pachtovereenkomst van het betreffende perceel waar nu maisteelt plaatsvindt, staat dan ook "grasland". Structureel is er geen maisteelt op Kolland en zeker niet binnen Natura 2000-begrenzing.

3j. Ondergetekenden missen in het beheerplan een omschrijving van de aanwezigheid van een oude vuilnisstort. Dit is namelijk wel van belang. In hoofdstuk 2 wordt de oppervlaktewaterkwaliteit beschreven en dat de aanwezigheid van chloride en sulfaat een landbouwkundige oorzaak kan hebben. Volgens ondergetekenden is dit oude vuilnisstort en dit kan aanleiding zijn om deze te saneren. Ondergetekenden zijn van mening dat dit alsnog in het beheerplan dient te worden opgenomen. Dit houdt in dat deze oude vuilnisstort moet worden gesaneerd.

Reactie

Volgens ons is er geen vuilstort op Kolland. In het verleden zijn een aantal sloten gedempt en op Zuylestein, ongeveer 100 m ten noorden van de dijk en grenzend aan de Zuwe en Kolland, is in het verleden wel een vuilstort geweest. De stort is afgedekt en is doorgaans in gebruik als maisland.

3k. Inmiddels is een nieuw peilbesluit voor Kolland vastgesteld. Ondergetekenden hebben beroep ingesteld en de kans is aanwezig dat de technische onderbouwing en de aangenomen effecten voor de agrarische gronden in het peilbesluit niet juist zijn. De vraag is of dit ook voor de gronden met een natuurfunctie geldt. De vraag is of de provincie zich van de discutabele uitgangspunten voor het peilbesluit op de hoogte is.

Reactie

De provincie is van de gang van zaken rondom het peilbesluit op de hoogte. We hebben goede hoop dat de uitspraak geen consequenties heeft voor de peilen in de natuurpercelen in het Natura 2000-gebied. Hierom hebben we de procedure voor de vaststelling van het beheerplan in gang gezet.

3l. Ondergetekenden ondervinden de nodige natschade op onderhavige grond. Een goed voorstel met een goede compensatie van het verlies van de huiskavel heeft niet plaatsgevonden. Dit geldt zowel voor de het areaalverlies van de huiskavel als voor de natschade die voor een groot deel hun gronden betreft. Ondergetekenden maken dan ook bezwaar tegen de suggestie dat een oplossing via de nadeelcompensatie of compensatie in grond plaatsvindt. Het waterschap erkent geen schade. De vraag is wat de rol en de taak van de provincie voor deze schade en compensatie is. Ondergetekenden zijn van mening dat de provincie als verantwoordelijke instantie het initiatief moet nemen en ook de afhandeling van de schade en het areaalverlies ter hand moet nemen. In

tegenstelling tot wat het beheerplan meldt, heeft de stuw in de Rijn, wel tot wijzigingen in de grondwaterstand voor Kolland en Oud-Kolland geleid.

Reactie

Op dit moment vindt er in opdracht van de provincie overleg plaats met de betreffende agrariër over in eerste instantie vrijwillige medewerking aan de uit te voeren PAS-maatregelen, waaronder nadeelcompensatie natschadevooraf. Zie ook de reactie op zienswijze 1a.

Over de stuw staat in het beheerplan: 'In het zuidelijk deel van Kolland, dat direct aan de Rijndijk grenst, is de grondwaterstijghoogte in de jaren zestig van de vorige eeuw gestegen door de aanleg van de stuw bij Maurik, die iets meer dan 1 km stroomafwaarts van het landgoed ligt. Deze zorgde voor een rivierwaterstand die constanter en, met name in perioden met lage rivierafvoer, hoger was dan daarvoor.'

3m. Ondergetekenden zijn voor het deelgebied Oud-Kolland direct belanghebbend. In het hoofdstuk 2 'Gebiedsbeschrijving' treffen zij nauwelijks of beter gezegd geen concrete beschrijvingen van het deelgebied Oud-Kolland aan. Onder het kopje 'Overlangbroek en Oud-Kolland' is een tekst weergegeven die alleen betrekking heeft op Overlangbroek. Op een ander moment wordt Oud-Kolland weer bij Kolland gevoegd maar ook daar staat nauwelijks iets over Oud-Kolland. Ondergetekenden zijn van mening dat een concretere beschrijving zoals bij Kolland in het hetzelfde hoofdstuk noodzakelijk is. Op geen enkele wijze kunnen ondergetekenden nagaan of een goede beschrijving van het deelgebied is genomen. Ondergetekende maken dan bezwaar tegen het ontbreken van deze beschrijving. Dit blijkt ook in hoofdstuk 3. Een voorbeeld is dat de kwaliteit van het touwtjesmosgezelschap wordt beschreven en op kaart is geplaatst. Mos wordt als een belangrijk aspect benoemd maar voor Oud-Kolland is daarover niets terug te vinden. De actuele toestand, een wezenlijk onderdeel van het beheerplan, wordt gemist, terwijl die door de essentaksterfte zienderogen aan verandering onderhevig is. Uiteraard kunnen ondergetekenden in het beheerplan diverse onderdelen benoemen waarin de teksten alleen betrekking hebben op Overlangbroek of Kolland maar niet op Oud-Kolland. De reden waarom dit van belang is dat in het hoofdstuk 4 'uitwerking herstelmaatregelen' voor Oud-Kolland wel concrete maatregelen worden benoemd. Op geen enkele wijze kunnen ondergetekenden nagaan of deze maatregelen moeten worden genomen en/of op deze wijze moet worden uitgevoerd. Het schaalniveau van de kaart met hydrologische herstelmaatregelen voor Oud-Kolland is te gering om de locaties van de watergangen te kunnen beoordelen. Ook de legenda van deze kaart is niet leesbaar. Nogmaals ondergetekenden kunnen dit op basis van het beheerplan niet achterhalen en controleren. Ten overvloede merken ondergetekenden op dat zij ervan uitgaan dat de herstelmaatregelen in het natuurgebied zelf plaatsvinden zoals ook in de tekst is opgenomen. De eerste zin bij Oud-Kolland in het hoofdstuk 'Uitwerking herstelmaatregelen' spreekt voor zich. Ook het peil in de scheislotten dient een agrarisch peil te hebben. Indien dit namelijk niet het geval is dan zou er natschade voor ondergetekenden ontstaan dan zou dit in de effectbeschrijving voor de agrarische gronden tot uitdrukking moeten komen en zou dit ook in het hoofdstuk sociaal economische gevolgen, zijn opgenomen. Dit is nu niet het geval. Ondergetekenden kunnen dan ook op basis van dit beheerplan op geen enkele wijze een oordeel over de te nemen maatregelen voor Oud-Kolland vellen.

Reactie

Inderdaad is Oud Kolland summier in de gebiedsbeschrijving opgenomen. We zullen in paragraaf 2.3.1 een alinea in het beheerplan opnemen over de waterhuishouding in Oud-Kolland. Op de mosflora wordt wel ingegaan. Op pp 15 staat: 'Door de mossenspecialist dhr. Wondergem is de mossenvegetatie van beide percelen van Oud-Kolland geïnventariseerd. Zijn conclusie is dat het gezelschap ook daar nog redelijk vertegenwoordigd is.'

3n. Voorts willen ondergetekenden vermeld zien, dat maisteelt in de percelen grenzend aan Oud-Kolland plaatsvindt. Ondergetekenden constateren dat het grondwater op het natuurgebied in Oud-Kolland niet wegzakt en vragen u om dit aan te passen. Dit staat in tegenstelling tot het gestelde in het beheerplan. Ondergetekenden verzoeken u om op basis van het voorgaande het beheerplan aan te passen en aangezien de aanpassingen dusdanig structureel zijn om het aangepaste ontwerp ter in inzage te leggen.

Reactie

In geen van de deelgebieden is specifiek in het beheerplan opgenomen welke vormen van landbouw buiten de Natura 2000-begrenzing aanwezig is. Er wordt alleen ingegaan op 'landbouw in meer algemene zin: "De landbouw rond en in het gebied bestaat voornamelijk uit melkveebedrijven met een veestapel die voornamelijk bestaat uit koeien, varkens en schapen. .... Door deze bedrijven worden activiteiten uitgevoerd die vallen binnen de definitie van een 'reguliere agrarische bedrijfsvoering' (Steunpunt Natura 2000, 2008) en dat omvat: transport (aan- en afvoer) van producten en dieren, het verzorgen van dieren, grondbewerking die geen invloed heeft op de grondwaterstand, gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen, scheuren van grasland,

geluidproductie als gevolg van normale bedrijfsvoering (zoals door landbouwmachines, ventilatoren, laden en lossen van producten en dieren). Ook tot 'reguliere agrarische bedrijfsvoering' worden gerekend activiteiten als aanplanten of rooien van erfbeplanting, afrasteren van percelen, lozen op het riool, opslag van brandstoffen en bestrijdingsmiddelen en dergelijke. De uitstoot van stikstof valt hier niet onder, want dat is geregeld in het Programma Aanpak Stikstof (PAS) en is uitgewerkt in de gebiedsanalyse (zie Provincie Utrecht 2015). Bemesten en beweiden was landelijk vergunningsvrij geregeld in de AMvB Bemesten en beweiden (zie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-75.html>). Met het in werking treden van de Wet natuurbescherming valt deze vrijstelling onder provinciale verantwoordelijkheid. De vrijstelling is ongewijzigd overgenomen in provinciale regelgeving." Dat er specifiek maisteelt grenzend aan de percelen van Oud Kolland plaatsvindt zullen we dan ook niet opnemen in het beheerplan.

In het zuidelijk deel van Oud Kolland is nog relatief veel kwelwater van de Nederrijn. Maar in Oud Kolland vindt ook verzuring plaats door stagnatie van regenwater. Het aanwezige water heeft dan ook een regen- en kwelwater karakter.

3o. Vrijgesteld gebruik. Ondergetekenden onderschrijven de zienswijze dat alle handelingen en activiteiten in de reguliere agrarische bedrijfsvoering geen significant negatief effect hebben. Het is dan ook logisch dat alle activiteiten behalve de in het beheerplan genoemde onderdelen zondermeer kunnen blijven plaatsvinden en geen vergunningsplicht kennen. Het begrip normale agrarische bedrijfsvoering kan enerzijds ruim worden geïnterpreteerd en anderzijds kan de handhaver zelf subjectieve maatstaven hanteren. Ondergetekenden hebben daarmee al een negatieve ervaring opgedaan en er werd direct erg dreigend taalgebruik gehanteerd en dan blijkt achteraf dat dit wel normaal agrarisch gebruik is. De vraag is op welke wijze de provincie haar ambtenaren en handhavers op dit punt instrueert zodat dreigend taalgebruik en druk wordt voorkomen.

Reactie

Definities bieden altijd ruimte voor verschillende inzichten en interpretaties. Onze toezichhouders zijn objectief en handelen conform vastgesteld handhavingsbeleid. Als dit verschil van inzicht ontstaat bieden vervolggrocedures de mogelijkheid om duidelijkheid te verkrijgen over dit verschil van inzicht. We zijn van het incident op de hoogte en zijn het niet eens met uw interpretatie van het incident.

3p. Sociaal economische gevolgen. Ondergetekenden missen in het beheerplan voor de landbouw een beschrijving van de effecten van de te nemen maatregelen. Voor de landbouw worden deze effecten onvoldoende in beeld gebracht. Waarschijnlijk mede daarom wordt ook een goede en volledige weergave van de sociaal economische gevolgen gemist. Ondergetekenden ervaren nu al de nodige nadelen van diverse ingrepen zoals de aanpassing in de waterhuishouding en het areaalverlies. Dit geeft nu al de nodige schade en dit wordt niet in beeld gebracht. Dit betreft niet alleen het deelgebied Kolland maar ook Oud-Kolland. Het desbetreffende waterschap heeft gemeld dat voor de aangrenzende agrarische gronden natschade zal ontstaan. Ondergetekenden kunnen dan ook niet akkoord gaan met het feit dat de effecten niet worden beschreven en dat ook de sociaal economische gevolgen daarvan niet in het beheerplan zijn opgenomen. Ook missen ondergetekenden een beschrijving van deze schade en de wijze waarop dit wordt opgelost. Ondergetekenden maken dan ook bezwaar tegen het ontbreken van het beschrijven van de effecten, de sociaal economische gevolgen en de schade met daarbij de maatregelen hoe dit wordt opgelost. Ondergetekenden wensen dat dit alsnog wordt opgenomen. Deze onvolledigheid is dermate groot dat daardoor in feite een aangepast ontwerp ter inzage moet worden gelegd.

Reactie

In het beheerplan is in de betreffende paragraaf de volgende passage opgenomen: 'Omdat het peil in het natuurgebied op veel locaties wordt verhoogd, kan ook het waterpeil in het aanliggend agrarisch gebied hoger worden. In hoofdstuk 4 is aangegeven waar de peilen hoger zullen worden. Voor deze vernattingsstroken wordt voorzien in ofwel overname van de schade door overname van grond door middel van functieverandering of wel natschadevergoeding.' Eventuele schade wordt bij voorkeur minnelijk en vooraf (privaatrechtelijk) geregeld. We zullen dit toevoegen aan de sociaal-economische paragraaf van het beheerplan.

3q. Ook constateren ondergetekenden dat in het hoofdstuk financiering niet alle maatregelen zijn opgenomen. Een voorbeeld hiervan is dat de grondcompensatie voor diverse grondeigenaren niet is benoemd en dat de ook de financiering daarvan ontbreekt terwijl dit wel een gevolg van dit beheerplan is. Ook de al eerdergenoemde schade die ondergetekenden ervaren zijn niet opgenomen en de financiering daarvan ontbreekt. Verder hebben ondergetekenden twijfels of de begroting voor de financiering van de aanpassingen de waterhuishouding op landgoed Kolland wel juist zijn. Deze zijn inmiddels grotendeels uitgevoerd en ondergetekenden constateren dat

deze veel hoger zijn dan de begrote € 400.000,=. Ondergetekenden vragen nu de uitvoering bijna gereed is om de daadwerkelijke kosten in dit overzicht op te nemen.

Reactie

In het financiële overzicht van het beheerplan staan de kosten. De provincie heeft de wettelijke taak om t.b.v. de internationale natuuropgave (Natura 2000) de vastgestelde gebiedsanalyse van het Natura 2000-gebied Kolland & Overlangbroek behorend bij het Programma Aanpak Stikstof 2015-2021 uit te voeren. De daarin en in het (ontwerp)beheerplan overgenomen herstelmaatregelen moeten binnen de in de Gebiedsanalyse gestelde termijnen zijn afgerond, maar uiterlijk voor 2021. Het totaalpakket aan herstelmaatregelen kost € 975.000,-. Hiervan is € 645.000,- gereserveerd vanuit het PAS-budget. De overige € 330.000,- komt uit cofinanciering van het Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden. Natschade is een onderdeel van de uitvoering van het hydrologisch herstelplan; deze vallen onder de kosten voor het hydrologisch herstel. De eventuele (proces)kosten voor grondcompensatie voor grondeigenaren en de afwaardering worden uit het provinciale grondbudget t.b.v. internationale natuur gefinancierd.

Inderdaad zijn de totale kosten aanzienlijk hoger dan waar in de gebiedsanalyse van 2015 nog was uitgegaan. De kosten zijn verder opgelopen, onder andere doordat de proceskosten aanzienlijk hoger zijn dan oorspronkelijk voorzien.

3r. Wat betreft Oud-Kolland lijkt de financiële paragraaf erg onvolledig. Het meest merkwaardige van dit hoofdstuk is dat het hoofdstuk de naam van financiering draagt maar dit klopt niet. Het is een begroting en de financiering daarvan wordt niet genoemd. Met andere woorden concluderen ondergetekenden dat het beheerplan niet volledig is omdat de financiering van de maatregelen niet is opgenomen zodat er geen zekerheid is dat de maatregelen kunnen worden uitgevoerd. Ondergetekenden maken dan ook bezwaar tegen de hiergenoemde tekortkomingen in het hoofdstuk Financiering en wensen dat deze op basis van het voorgaande wordt aangepast.

Reactie

In het financiële overzicht is aangegeven welke kosten bij Overlangbroek, welke bij Kolland en welke bij Oud Kolland horen. Voor deze kosten is financiering beschikbaar van het PAS-budget en cofinanciering door HDSR. Zie ook het antwoord op zienswijze 3q.

3s. Bij de ter inzagelegging is het document 'handhavingsplan N2000-gebied Kolland en Overlangbroek' gevoegd. In het beheerplan wordt in het hoofdstuk 8 van dit document melding gemaakt maar het is niet duidelijk op welke wijze dit document in relatie tot het beheerplan moet worden gezien. Ook de status daarvan is onduidelijk. Met andere woorden staan beide plannen op zichzelf of is het handhavingsplan een onderdeel van het beheerplan of omgekeerd. Dit is erg verwarrend en dit bevestigt nogmaals dat het ontwerpbeheerplan op diverse punten te globaal en te abstract is en te kort schiet. Bij de bekendmaking wordt alleen gemeld dat er een zienswijze op het ontwerp-beheerplan kan worden ingediend en niet op het handhavingsplan. Aangezien er ook in het beheerplan de status van het handhavingsplan niet wordt gemeld, weten ondergetekenden niet meer wat zij moeten doen. Formeel kan er dus geen zienswijze op het handhavingsplan worden ingediend. Het zou voor de hand liggen dat inhoudelijk en juridisch deze plannen op elkaar moeten worden of zijn afgestemd. In het ontwerpbeheerplan worden in hoofdstuk 5 'vrijgesteld gebruik' en hoofdstuk 6 'beoordeling vrijgesteld gebruik en herstelmaatregelen' de beoordeling van allerlei activiteiten en handelingen op een hoog abstractieniveau benoemd. Het is dan ook verrassend in het hoofdstuk 5 'Nader beschouwing van de handhavingsprioriteiten' in het document Handhavingsplan Kleine en tijdelijke grondwateronttrekkingen wordt genoemd en dat HDSR daartegen zonder enig kader kan optreden. In het beheerplan staat daar niets over. Ook de beheersmaatregelen in hakhout worden benoemd maar in het handhavingsdocument zijn teksten terug te vinden die niet in het beheerplan staan opgenomen.

Reactie

Het vaststellen van het Handhavingsplan is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten. We hebben het handhavingsplan 'ter informatie' toegevoegd bij de ter inzage legging van het ontwerp-beheerplan. Tegen het handhavingsplan is geen bezwaar en beroep mogelijk. Uiteraard hebben we het handhavingsplan zo veel als mogelijk op het beheerplan willen afstemmen. Toch komt het voor dat het handhavingsplan op onderdelen afwijkt van het beheerplan. Het handhavingsplan heeft als doel om met de partners de handhavingsprioriteiten te bepalen. Daarom is het niet nodig om het handhavingsplan als onderdeel van het beheerplan te beschouwen. Het handhavingsplan moet zelfstandig leesbaar zijn. Voor de toezichthouders zal het kader van de Wet natuurbescherming altijd leidend zijn. Het beheerplan en handhavingsplan vult op onderdelen het wettelijk kader aan.

3t. Ondergetekenden constateren dat er niet gehandhaafd wordt op de dijkverzwaring terwijl dit grote gevolgen voor de kwel heeft. Dit is erg merkwaardig en is ook niet mogelijk. In het beheerplan is daarvan niets opgenomen. Waar staat dat dergelijke activiteiten worden uitgezonderd, Europese of Nederlandse wetgeving. Ondergetekenden maken hiertegen bezwaar. Ook wordt in dit document aangegeven dat de percelen in het gebied niet worden bemest. Om welk gebied gaat het? In het Natura 2000-gebied zijn ook agrarische percelen opgenomen en dit houdt in dat deze percelen niet meer bemest mogen worden. Het spreekt voor zich dat ondergetekenden hiertegen bezwaar maken. Ook worden teeltvrije zones genoemd terwijl dit in het beheerplan ontbreekt. Er staat zelfs een kop: Bemesten van percelen binnen twee meter uit de slootkant. Wat deze zin inhoudt, is niet duidelijk en ook niet waar dit vandaan komt en dat deze kop niet overeenkomt met de daarbij behorende tekst. Ondergetekenden vragen om dit te verduidelijken en maken bezwaar als door dit plan zwaardere voorwaarden voor bemesten gaan ontstaan.

Reactie

Dit punt bestaat uit meerdere onderdelen, namelijk a. Op de dijkverzwaring wordt niet handhavend opgetreden, b. In het Natura 2000-gebied wordt niet bemest, c. Paragraaftitel 5.5.4 sluit niet aan bij de tekst en d. Wat houdt de zin "bemesten van percelen binnen twee meter uit de slootkant" in?

Ad a. In de tekst staat niet dat er niet op de dijkverzwaring handhavend wordt opgetreden. Er staat dat in het kader van de Wet natuurbescherming niet kan worden opgetreden. Aanleiding daarvan is dat een overtreding moeilijk aantoonbaar is. Negatieve gevolgen moeten voorkomen worden. Overtredingen tijdens de dijkverzwaring zullen met andere wetgeving aangepakt moeten worden.

Ad b. Op dit moment geldt er een vrijstelling voor bemesten. Dit kan naar aanleiding van een uitspraak van het Europese hof en daarop volgend uitspraken van de Raad van State wijzigen. Daarom gaan we de tekst nu niet aanpassen. Op natuurgrond en van functie veranderde natuurstroken is bemesting niet toegestaan, op agrarische gronden wel.

Ad c. De titel van de paragraaf wordt aangepast in 'Bemesten van percelen'.

Ad d. Voorkomen moet worden dat mest uitspoelt naar sloten en ander oppervlaktewater. Indien uitspoeling plaatsvindt, is er sprake van een overtreding. Voor bemesten van percelen binnen twee meter uit de slootkant is geen wettelijk kader, eerder een stelregel. Door aanpassing van de titel van de paragraaf sluit de tekst aan bij de regels.

3u. Ook staat in dit handhavingsplan een scorelijst die niet overeen komt met het beheerplan. De effecten zijn namelijk niet in het beheerplan beschreven. Ondergetekenden missen nu het juridisch kader en worden daardoor op het verkeerde been gezet. Zij weten nu niet meer wat leidend is, het beheerplan of het handhavingsplan. Het spreekt voor zich dat zij dan ook niet met deze scorelijst kunnen instemmen. Ondergetekenden trekken dan ook de conclusie dat inhoudelijk het handhavingsplan ten opzichte van het ontwerp-beheerplan verwarring geeft en ook de status ten opzichte van het beheerplan ontbreekt. Ook worden diverse onderdelen benoemd die niet in het ontwerp-beheerplan zijn terug te vinden. Ondergetekenden maken dan ook bezwaar dat dit handhavingsplan bij de ter inzagelegging wordt verspreid terwijl dit geen onderdeel van de ter inzagelegging is. Nogmaals willen ondergetekenden opmerken dat deze ter inzagelegging door de kwaliteit van de stukken onvoldoende is. Ondergetekenden zijn dan ook van mening dat een nieuw ontwerp waarin ook de status van het handhavingsplan duidelijk wordt benoemd, dient te worden opgesteld en ter inzage wordt gelegd.

Reactie

Zoals al eerder is aangegeven bij 3r maakt het handhavingsplan geen onderdeel uit van het beheerplan en is slechts ter informatie toegevoegd. De tekst van het handhavingsplan moet zelfstandig leesbaar zijn. Tegen het handhavingsplan kan geen bezwaar worden gemaakt.

De scorelijst uit het beheerplan is inderdaad een andere lijst, dan de lijst in het handhavingsplan. De lijst in het beheerplan is bedoeld om te kunnen inschatten of er sprake is van vergunningplicht of juist niet. De scorelijst in het handhavingsplan geeft aan waar de prioriteiten in handhaving van de Wet natuurbescherming liggen.

3v. Ondergetekenden vinden het ontwerp Beheerplan te summier, te abstract en niet volledig door de vele tekortkomingen waaronder het ontbreken van noodzakelijke gegevens. Dit beheerplan kan dan ook niet als toetsingskader voor de te nemen maatregelen en de doelen dienen waardoor ondergetekenden van mening zijn dat dit ontwerpplan niet ter inzage kon worden gelegd. Het aanpassen van het beheerplan is dusdanig dat ondergetekenden van mening zijn dat opnieuw een ontwerpplan ter inzage moet worden gelegd.

Reactie

We delen deze mening niet. Daarnaast dienen veel maatregelen waarop u doelt, uitgevoerd te worden op basis van het PAS en de daaraan gebonden vastgestelde gebiedsanalyse, zoals eerder toegelicht.

Zienschwizje 4.

Hieronder volgen enkele opmerkingen naar aanleiding van het Ontwerpbeheerplan en de brief, die wij deels reeds met uw vertegenwoordigers hebben gedeeld (dit betreft een niet gepersonaliseerde brief van De Stichtse Rijnlanden ("HDSR") d.d. 14 juni 2018 met onderwerp: start inspraak projectplan 'Verbetering waterhuishouding Overlangbroek'). Bij deze brief is als bijlage gevoegd de Maatregelen kaart d.d. 22-05-2018. De brief suggereert dat de waterhuishouding in het buurtschap Overlangbroek met zijn agrarische akkers thans niet voldoet. Er is evenwel sprake van aanpassing van waterhoogten in voornoemd gebied als gevolg van besluiten van de Provincie. Het zou meer in lijn daarmee zijn als HDSR het onderwerp zou herbenoemen als aanpassing waterhuishouding van de gronden van Staatsbosbeheer'. De Maatregelen kaart d.d. 25-05-2018 bevat een aantal onjuistheden:

1. Op het perceel aan de Langbroekerdijk B staan woningen aangegeven met onjuiste huisnummers, te weten: a. de woning met codering a13 moet zijn huisnummer 13-a; b. de woning met codering b13 moet zijn huisnummer 13-b; c. het nog onbebouwde perceel met codering a13 moet zijn huisnummer 13-c; d. het object met aanduiding t.13 en a13 is onduidelijk; betreft dit een trafostation?
2. De watergang halverwege de kavel 13-b is voor 50% niet met rood aangeduid: geconstateerd is op de inloopavond dat deze watergang volledig rood moet zijn. Dit werd nog eens bevestigd toen twee vertegenwoordigers van HDSR hier ter plekke zijn geweest n.a.v. de inloopavond.
3. Voor perceel 13-a / t.13 / b13 is een watergang getekend. Echter in de watergang liggen 2 dammen, waardoor deze niet als watergang aangeduid kan worden: 1 dam zonder duiker t.b.v. de toegangsweg voor de 3 woningen 13-a, 13-b en 13-c en 1 dam met niet functionerende duiker t.b.v. bereikbaarheid woonhuis 13-a / t 13.1. De watergang is niet met de watergang liggend voor perceel met woonhuis 13, verbonden t.g.v. een dam t.b.v. de oprit naar woonhuis 13.

Reactie

De zienschwizje heeft betrekking op de communicatie die het waterschap heeft gevoerd met betrekking tot de vaststelling van het projectplan 'Verbetering waterhuishouding Overlangbroek'. Voor vragen over deze procedure kan contact worden opgenomen met het waterschap.

De inrichtingstekening die opgenomen is in het beheerplan komt ten aanzien van kavel 13-b niet volledig overeen met de inrichtingstekening die is vastgesteld in het projectplan. De inrichtingstekening in het beheerplan wordt aangepast.

Zienschwizje 5.

Het gebied Oud Kolland grenst aan de westzijde aan de landbouw percelen van de familie Wien, die verpacht zijn aan Dhr. K. Lekkerkerker. De door u voorgestelde hydrologische maatregelen voor dit stukje natuur staan niet in verhouding met de schade die u hier door aanbrengt aan de mooie rechthoekige percelen. Om twee watergangen met verschillende water niveaus naast elkaar te leggen met wel eens waar een dijkje er tussen gaat ons inziens niet werken. Je blijft last houden van door sijpelend water. Voor een goede afwatering van de landbouw gronden wat kwelwater en hemelwater betreft is het systeem wat u voorstelt onvoldoende. Aan de percelen weiland zal veel waterschade ontstaan. Graag zijn wij bereid om gezamenlijk naar een betere en efficiënte maatregel te kijken zodat een ieder zich hier in kan vinden zonder dat dit afbreuk doet aan de grootte van het weiland perceel en een goede afwatering geeft.

Reactie

Dit betreft de locatie waar ook zienschwizje 2a betrekking op heeft, zie aldaar. Hier komt inderdaad een natuurpeil. De pachter/eigenaar heeft de mogelijkheid voor een natschaderegeling of de aanleg van een dubbele ontwateringssloot.

Zienschwizje 6.

Op enig moment koopt Staatsbosbeheer een bosperceeltje (volgens u een bosje!) dat in wezen een eiland is tussen met name de weilanden van veelal boerenbedrijven. Nu genaamd: Oud Kolland. De gelegenheid wordt aangegrepen om dit perceel aan te wijzen als uitermate hoogwaardige natuur. Dat daardoor de burenen onnodig geschaad worden maakt u niets uit: dit zijn maar boeren, burgers en buitenlui! Het essenhakhout op dit perceel is al vele jaren nauwelijks tot niet onderhouden. Door niets te doen heeft de natuur zich kunnen ontwikkelen (anders

had u het betreffende beheerplan niet kunnen schrijven) en ontstaat het gelegenheidsargument om dit perceel als hoogwaardige natuur aan te wijzen en extra ingrepen door mensen te laten doen. Voor zover mij bekend is de laatste keer (heel veel jaren geleden) het essenhakhout afgevoerd over ons perceel. Zoals u zult begrijpen wordt dit vanaf heden niet meer toegestaan. Van een goede buur is geen sprake meer. Voor de omliggende watergangen geldt in feite hetzelfde. De burens moeten dit maar onderhouden is vele jaren het credo omdat van uw zijde de watergangen nauwelijks tot niet bereikbaar zijn. Dus maken o.a. wij de sloot, met alle troep van Staatsbosbeheer (verder SBB), maar schoon om zo de waterafvoer te borgen en om zo weer geen jaarlijks terugkerend gedoe te krijgen met het Hoogheemraadschap te Houten. Bij definitieve vaststelling van het beheerplan zullen wij per direct overgaan tot nog maar voor 50% schoonhouden van de watergang. De andere helft van de watergang moet dus vanaf heden door SBB geschouwd worden vanaf eigen perceel. Ik zou graag van u een reactie krijgen hoe de watergang tussen u en ons perceel in het vervolg onderhouden wordt en hoe dit wordt geborgd in het beheerplan voor in de toekomst. Wij willen namelijk definitief af zijn van het jaarlijkse gedoe met het Hoogheemraadschap. Een gezamenlijke watergang is een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor wat betreft het onderhoud! Wij lijden meer schade op ons land dan gemiddeld door uw beoogd conceptbeheerplan voor het perceel Oud Kolland. Niet alleen door het verhogen van het waterpeil, hetgeen u nu voorstaat, maar ook door de hoogte van het essenhakhout. Door het veel te hoge essenhakhout valt er veel meer schaduw op ons perceel en groeit ons gewas slechter. Het land blijft veel langer nat en het gewas groeit daardoor minder. Ook het bewerken van de grond en het schouwen van de sloot tegen uw perceel wordt door de vernatting erg bemoeilijkt en we ondervinden dit door jaarlijks gedoe met het Hoogheemraadschap. Doordat u nu voorstelt om het waterpeil op uw perceel nog verder te verhogen zal ons land verder in de lengterichting nat worden. Door de natuurkundige wet loopt water van een hoger perceel, dat van u, naar een lager perceel, dat van ons. Het waterpeil wilt u verhogen door een deel van de gezamenlijke sloot dicht te zetten. Het dichtzetten op ons perceel, daar is geen toestemming voor. Daarnaast wordt in uw opzet uitgegaan van het feit dat wij instemmen dat het waterpeil in onze helft van de sloot ook omhoog moet. Dit kan niet de bedoeling zijn omdat dit meer onnodig gedoe geeft voor ons. In uw beheerplan staat niets omschreven wie waar voor verantwoordelijk is/wordt en wie de kosten voor het extra onderhoud gaat dragen. Het kan natuurlijk niet zo zijn dat door uw wensen wij met extra kosten nu en in de verre toekomst worden opgezadeld. Op voorhand geven wij geen toestemming om ook maar iets in ons talud te plaatsen of het aanpassen van onze helft van de watergang. Emotionele schade. De watergang wordt niet onderhouden door SBB en ik ben als burger een gemakkelijke prooi voor het Hoogheemraadschap om aan te schrijven en te dreigen met dwangsommen als er niet snel geschouwd wordt. Dit schouwen is voor ons geen enkel probleem alleen het moment van uitvoeren door het nu al veel te natte land door toedoen van het hoge essenhakhout valt waarachtig in het najaar/winter niet mee. Voor mij is juridische bijstand om hier iets van te vinden heel kostbaar en voor u en een Hoogheemraadschap is het een lastige bijkomstigheid: alle registers kunnen open getrokken worden!

Reactie

Staatsbosbeheer heeft afspraken met u over het schonen van de sloten. Zij betalen hiervoor de helft van de kosten. Indien u niet tevreden bent over de lopende afspraken stellen we voor dat u contact opneemt met Staatsbosbeheer. We zeggen toe met het Waterschap in overleg te gaan over de wijze waarop de peilen van de sloten met natuurpeil worden gehandhaafd. Op de vergoeding van eventuele natschade bij Oud-Kolland wordt bij vraag 1a ingegaan.

Zienswijze 7.

In onze zienswijze gaan wij nader in op de volgende drie onderwerpen: 1. Duidelijkheid over hydrologische maatregelen, 2. Duidelijkheid over drink- en grondwateronttrekkingen en 3. Uitvoerbaarheid plan.

1. Duidelijkheid over hydrologische maatregelen. Op diverse plaatsen in het rapport worden hydrologische maatregelen in en om de drie deelgebieden van het Natura 2000-gebied beschreven en verbeeld. Op zichzelf zijn deze duidelijk. Wat voor ons op dit moment niet duidelijk is, is hoe de inhoud van het ontwerpbeheerplan zich verhoudt tot wat in de (ontwerp)projectplannen voor de verbetering van de waterhuishouding in Overlangbroek respectievelijk Kolland over dit onderwerp beschreven is én wat in (een) brief/brieven aan individuele grondeigenaren en -gebruikers beschreven is over dit onderwerp. Als voorbeeld noemen wij de sloot aan de oostzijde van Overlangbroek die, op basis van het ontwerpbeheerplan, verondiept zou moeten worden. Inmiddels is duidelijk dat deze verondieping niet nodig is, omdat er al veel klei in de betreffende sloot aanwezig is. In een individuele brief en in het ontwerpprojectplan voor de verbetering van de waterhuishouding in Overlangbroek is bevestigd dat verondiepen niet nodig is, maar de status van deze brief is voor ons niet duidelijk. Kortom: wij verzoeken u duidelijkheid te geven over welke hydrologische maatregelen op welke wijze uitgevoerd worden en verzoeken u tenminste voor voornoemde maatregel het beheerplan aan te passen op basis van de geactualiseerde inzichten.

Reactie

De opgenomen figuren in samenhang met de tekst in het conceptbeheerplan zijn de geactualiseerde inzichten. De sloot aan de oostzijde van Overlangbroek krijgt landbouwpeil. Dit is ook als zodanig aangegeven in het ontwerpbeheerplan.

2. Duidelijkheid over drink- en grondwateronttrekkingen. Over drink- en grondwateronttrekkingen buiten Kolland en Overlangbroek wordt in het ontwerpbeheerplan geconcludeerd dat er geen vergunningplicht is voor de beschreven werkzaamheden. Om ongewenste onduidelijkheid achteraf te voorkomen, verzoeken wij u te bevestigen dat onder deze 'beschreven werkzaamheden in ieder geval het benutten van drinkwater ten behoeve van veedrenking valt. Deze conclusie is als zodanig wel af te leiden uit de tekst in het ontwerpbeheerplan, maar hier is wel enige uitlegkunst voor nodig. Het is daarom in onze ogen beter om deze conclusie duidelijk en onomwonden weer te geven. Wij verzoeken u derhalve het beheerplan hierop aan te passen.

Reactie

We verwachten dat de huidige drinkwateronttrekkingen geen negatieve invloed hebben op de waterstanden in de betreffende natuurpercelen. Dit verwachten we omdat de betreffende percelen een eigen peil krijgen. Op basis van deze aannames hebben we het huidig gebruik vrijgesteld van de vergunningplicht. Mocht er een toename van de onttrekkingen komen, die een negatief effect hebben op het aangewezen habitatype, dan is een vergunning noodzakelijk.

3. In het kader van de uitvoerbaarheid van het plan is het belangrijk dat er overeenstemming is met de betreffende grondeigenaren en -gebruikers over de uit te voeren maatregelen. Op dit moment is dat nog niet voor alle maatregelen het geval, zo zal ook blijken uit de zienswijzen die u van individuele grondeigenaren ontvangen heeft c.q. nog ontvangt op het ontwerpbeheerplan en/of de (ontwerp)projectplannen voor de verbetering van de waterhuishouding in Overlangbroek respectievelijk Kolland. Wij verzoeken u deze zienswijzen afdoende te behandelen en het beheerplan niet eerder vast te stellen dan dat zwart op wit overeenstemming met alle betrokkenen is bereikt over de uit te voeren maatregelen. Alleen dan is duidelijk dat het beheerplan als zodanig ook uitvoerbaar is.

Reactie

Wij geven nogmaals aan dat het uitvoeren van de maatregelen plaatsvindt in het kader van het PAS. Als de maatregelen niet kunnen worden uitgevoerd kan het gebied op slot gaan. Dat wil zeggen dat er geen stikstofvergunningen meer kunnen worden verleend. Uiteraard zullen we voor Oud Kolland vooraf met de betreffende eigenaren overleggen over de natschade. Zie ook de reactie op zienswijze 1a. Maar mocht er geen overeenstemming worden bereikt met één of meer eigenaren, dan is de provincie toch wettelijk verplicht de herstelmaatregelen uit te voeren en de eigenaar of pachter moet dit gedogen op grond van art. 2.6 Wnb. Voor Overlangbroek krijgen de randsloten een landbouwpeil en is er geen natschade.